

Advies Brabant C - Ontwikkelproject (§12)

1.1 Project informatie

AANVRAAG:	Opera Zuid in Cinema	AANVRAGER:	Stichting Opera Zuid
DATUM ADVIES:	24 februari 2022	BIJeenKOMST ADVIESCOMMISSIE:	14 februari 2022
BEGROTING:	€ 229.692	GEVRAAGDE BIJDRAGE:	€ 64.999,-

1.2 Algemene omschrijving van het project:

Tijdens de coronaperiode is Opera Zuid (in de landelijke basisinfrastructuur de opdracht als operavoorziening voor Limburg en Brabant) bezig geweest met de mogelijkheden van digitalisering. Het plan ontstond om tijdens de live toernees professionele registraties te maken van de producties en deze te gaan vertonen in bioscopen. Dit is ook bekend onder de naam 'Event Cinema'. Geboren uit nood tijdens de coronapandemie, kan op deze wijze operakunst op een vernieuwende en toegankelijke wijze naar (nieuw) publiek gebracht worden én een nieuw verdienmodel worden ontwikkeld.

Het ontwikkelproject Opera Zuid in Cinema betreft een validatieonderzoek waarbij wordt onderzocht of de producties van Opera Zuid in Brabantse en nationale bioscopen vertoond kunnen worden en of dit uiteindelijk tot een sluitende businesscase kan leiden. Het project wil tevens 'trial' zijn voor een bioscoophub voor andere culturele instellingen als philharmonie zuidnederland, HZT, Metropole Orkest en NDT. Opera Zuid ziet dit ontwikkelproject als een aanloop naar een vervolgaanvraag bij Brabant C voor de periode vanaf 2024. Binnen deze pilot moeten 4 operatitels in 2 jaar tijd in zoveel mogelijk filmtheaters vertoond worden.

Voor de pitch verschenen Jurjen Toepoel (hoofd Marketing en Beleid bij Opera Zuid), Pieter Hunfeld (kwartiermaker Knyfe, werkt voor dit project voor Opera Zuid), Waut Koeken (intendant Opera Zuid, artistiek beleid) en Ferenc Soeteman (beeldregisseur). Het gesprek met de commissie ging onder andere over de artistieke visie achter de visualisering van de gekozen opera's, de distributie van de beeldregistraties en de financiële stand van zaken rondom het project.

2. OPMERKINGEN BIJ CRITERIA

2.1 Het project is gericht op

- de ontwikkeling van een nieuw cultuurproject;
- innovatie van een bestaand cultuurproject;
- validatie van nieuwe culturele activiteiten of producten;

goed

Bij Opera Zuid in Cinema gaat het om een bestaand product in een nieuwe, innovatieve vorm namelijk de vertaling naar cinema. Hoewel dit (inter)nationaal al meer bekend is, is het voor Brabant relatief nieuw. Binnen Nederland heeft een partij als ITALive bijvoorbeeld veel ervaring met registraties van theaterproducties en livestreams.

Zowel vanuit aanvraag als pitch werd de commissie overtuigd van de toegevoegde waarde van dit project om opera te vertalen naar film: de gezamenlijke beleving, de magie die ervaren wordt tijdens het beleven van opera blijft behouden en wordt als het ware herbeleefd.

Vanuit de aanvraag is validatie ruimschoots bewezen omdat de projecthouder drie concrete onderzoeksvragen onder de loep gaat nemen binnen dit project: de haalbaarheid van een sluitende business case, van versnelling van de groei van event cinema in Nederland door middel van Nederlands aanbod, en van krachtenbundeling op dit punt met meerdere uitvoerende podiumkunst-instellingen.

Daarnaast heeft de aanvrager al een onderzoek naar geïnteresseerde bioscopen afgerond.

2.2 Het project is gericht op het duurzaam versterken van het Brabantse cultuursysteem door:

- activiteiten van hoge culturele kwaliteit te ondersteunen;
- een divers samengesteld netwerk uit overheden, onderwijs, ondernemers, maatschappelijke organisaties en burgers sterker bij het cultuursysteem te betrekken; en
- innovatieve bedrijvigheid en duurzame verbreding van financieel draagvlak in de cultuursector te bevorderen;

voldoende

Mede omdat Opera Zuid een van de landelijke BIS instellingen is, staat de culturele kwaliteit - ook voor het aanbod binnen het voorliggende project, dat in de traditionele theaterversie tot de prestaties voor de BIS hoort - voor de commissie buiten kijf. De repertoirekeuze vindt de commissie bovendien getuigen van lef: Opera Zuid kiest niet voor de bekende en dus veilige, reeds voor het publiek bewezen operatitels voor de verfilmingen, maar gaat juist voor minder geijkt repertoire zoals Kurt Weills 'Lady in the Dark'. Het Brabantse netwerk van Opera Zuid wat ook voor dit project van belang is, blijkt onder meer uit de wijze waarop de sponsoring al sterk is ingezet. Het netwerk in de regio bestaat onder andere uit philharmonie zuidnederland (Eindhoven) en Het Zuidelijk Toneel (Tilburg). Ook met de (onder meer Brabantse) onderwijsinstellingen zijn warme banden: Opera Zuid beweegt zich binnen een breed netwerk bestaande uit onder meer Fontys Hogeschool voor de Kunsten Tilburg, het Conservatorium Maastricht, de European Opera Academy (Hogeschool Zuyd), Kooracademie Maastricht en het (opnieuw) startende M-Lab. Voor gevorderde talenten en 'young professionals' werkt Opera Zuid samen met De Nationale Opera Studio. Met VIA ZUID, de talentontwikkelingsorganisatie voor professionele podiumkunsten, begeleidt Opera Zuid jonge makers naar de zelfstandige beroepspraktijk. Met het IVC 's-Hertogenbosch werkt Opera Zuid samen aan de Opera Summer Schools.

De maatschappelijke organisaties lijken voor dit project wat minder vertegenwoordigd in het netwerk van Opera Zuid.

Ook voor wat betreft het laatste punt van dit criterium ('innovatieve bedrijvigheid en duurzame verbreding van financieel draagvlak in de cultuursector') acht de commissie het plan om nieuw en breder publiek te bereiken nog geen gelopen race. Hierin zou bijvoorbeeld educatie een grotere rol kunnen spelen zodat jonger publiek al in een vroeg stadium, via de opleidingen, kennismakert met opera via film. Ook vraagt de commissie zich in het kader van de zoektocht naar nieuw publiek af of het bioscoopbezoek ten koste zou kunnen gaan van het theaterbezoek en ze wil de projecthouder adviseren dit ook in het onderzoek mee te nemen.

De commissie waardeert de inzet om met dit project verder dan regionaal te gaan kijken. Film leent zich hier in het bijzonder voor (grote operaproducties hebben hoge verplaatsingskosten, registraties niet) en dus is tenminste nationaal bereik een interessante optie.

2.3 Het project heeft het potentieel te gaan voldoen aan de vereisten voor een project van ten minste nationaal belang (paragraaf 11 van de Subsidieregeling Hedendaagse Cultuur Noord-Brabant):

a. het project is gericht op duurzame versterking van het Brabantse cultuursysteem, in ieder geval blijkend uit de creatie van nieuw, kwalitatief hoogstaand cultureel aanbod met een blijvend karakter; en blijkend uit de betekenis voor de ontwikkeling van toptalent in de provincie Noord-Brabant;

voldoende

Zie hiervoor ook de toelichting onder 2.2 hierboven.

De commissie ziet zeker dat dit project tot duurzame versterking van het Brabantse cultuursysteem kan leiden, al zal deze versterking pas uit de verf komen na positief resultaat van deze onderzoekende pilot. Zoals de projecthouder aangeeft moet er een basis ontstaan waarop de levenscyclus van producties die normaal gesproken na live vertoning 'verloren gaan', duurzaam verlengd wordt. Hierdoor krijgen ook de samenwerkingen met onder meer Fontys Hogeschool voor de Kunsten Tilburg, het Conservatorium Maastricht, de European Opera Academy (Hogeschool Zuyd), KAM en M-Lab, De Nationale Opera Studio, IVC en VIA ZUID een sterke(re) inbedding in het Brabantse toptalenten circuit.

b. het project is gericht op het ontwikkelen en uitvoeren van cultuurprojecten van ten minste nationaal belang;

goed

De commissie is overtuigd van het nationale belang van dit project. Er is al een nationale reputatie voor de producties van Opera Zuid (ook blijkend uit de plek van Opera Zuid binnen de landelijke BIS). Producties gaan bovendien regelmatig de grens over naar Luxemburg, Frankrijk en Zwitserland.

Ook de registraties die voortkomen uit deze pilot, zullen ten minste nationaal vertoond gaan worden in filmtheaters.

c. het project is van hoge culturele kwaliteit, tot uitdrukking komend in oorspronkelijkheid, zeggingskracht en vakmanschap;

goed

Zoals al ter sprake kwam bij criterium 2.2 en 2.3 b hierboven, is de commissie overtuigd van de culturele kwaliteit van de producties van Opera Zuid en waardeert ze de gedurfde repertoirekeuze die specifiek voor dit project gemaakt wordt. Twee van de geplande producties, Kurt Weills 'Lady in the Dark' en Richard Wagners 'Das Liebesverbot' behoren tot - ook internationaal - weinig uitgevoerd werk van wereldnamen in de operaliteratuur. Das Liebesverbot zou de derde registratie door Opera Zuid zijn van een opera gebaseerd op Shakespeare (na Roméo et Juliette en A Midsummer Night's Dream). Ook de visie die Waut Koeken tijdens de pitch uiteenzette overtuigde de commissie: doel is de visuele nabijheid (die je beter kunt bereiken met film dan in het theater) op een nieuwe manier te

realiseren en tegelijk de spanning van de gezamenlijkheid in een live ervaring overeind houden. De samenwerking die opnameregisseur Ferenc Soeteman (vooral ervaren in niet-gedramatiseerde muziekproducties) met de verschillende theaterregisseurs beschrijft, ondersteunt dit. Hoewel de artistieke kwaliteit van de registraties nu nog niet geheel op waarde kan worden geschat, heeft de commissie op basis van de verstrekte informatie voldoende vertrouwen dat deze een goede validatie mogelijk maken. De commissie gaat er niettemin vanuit en drukt de projecthouder op het hart dat na elke productie ook de artistieke kwaliteit van de betreffende film als eigen medium zal worden geëvalueerd.

d. het project getuigt van goed cultureel ondernemerschap;

voldoende

Het team van Opera Zuid dat verantwoordelijk is voor dit project presenteerde zich tijdens de pitch overtuigend. Dit wekt vertrouwen naast de informatie die de aanvraagstukken op dit punt geven. De commissie uit wel enige zorg voor de financiën op langere termijn omdat ze in de huidige begrotingstructuur de onverhoopte kans ziet dat het project strandt na 2 producties. Ze adviseert het bestuur van Brabant C om de tweejarige ontwikkeling minimaal jaarlijks te monitoren.

Kern van het project is dat zal moeten blijken of deze pilot een vruchtbare bodem kan zijn voor de toekomst en of na 4 titels de businesscase sluitend is, op basis van sponsorpakketten en de inkomstenraming uit ticketverkoop van de vertoningen.

Zoals eerder bij criterium 2.2 al werd aangestipt, zal de marketing gericht op nieuw publiek een stevige basis moeten krijgen. De commissie heeft er vertrouwen in dat dit team dat met de voorgenomen strategie (socials, bioscopen en theaters zelf) goed zal aanpakken. Bioscoopvertoning biedt specifieke kansen in het benaderen en verleiden van jonger publiek; een uitdrukkelijk daarop gerichte tone of voice verdient daarom in het bijzonder aandacht.

e. het project heeft draagvlak in de Brabantse samenleving;

goed

Het draagvlak in de Brabantse samenleving vindt de commissie goed onderbouwd. Er is een geïnteresseerde Brabantse filmdistributeur (ABC) en er zijn reeds warme contacten met diverse Brabantse theaters en filmhuizen. Onderwijs gerelateerde instellingen in zowel Brabant als Limburg maken al jaren deel uit van het vaste netwerk van Opera Zuid en zullen ook bij de producties in dit project ingezet worden.

f. het project sluit aan bij de ambitie van de provincie Noord-Brabant om tot de top van de industriële kennis- en innovatieregio's te komen, waaraan in ieder geval wordt voldaan indien het project een aantoonbare verbinding met de Brabantse topsectoren heeft.

voldoende

Hoewel Opera Zuid in Cinema niet direct gelieerd kan worden aan een Brabantse topsector ziet de commissie dat dit project pas binnen Brabant als innovatieve regio. Opera Zuid is met deze stap van opera naar filmregistratie het enige operagezelschap in Nederland dat dit doet en dus voor opera binnen deze regio zeker innovatief.

Er vanuit gaande dat de aantrekkelijkheid van Brabant als vestigingsregio vergroot wordt, kan Opera Zuid koploper in Event Cinema worden met betrekking tot opera, zeker in de provincie Brabant.

3. ADVIES

3.1 Advies

Opera Zuid is een gerenommeerd operagezelschap met als basis Zuid Nederland. Met de stap die de organisatie met dit pilotproject zet, begeeft zij zich op een nieuwe, gedurfde weg waarbij met de filmregistraties en Event Cinema nieuwe markten aangeboord kunnen worden.

Het team van Opera Zuid in Cinema wekt vertrouwen, evenals de samenwerkingspartners zoals NEP die men voor de registraties in dit project in de arm neemt.

De commissie adviseert daarom met plezier positief.

Daarbij ziet ze voor dit project de ontwikkeling van de educatieve en marketing gericht op nieuwe doelgroepen als belangrijke aandachtspunten. De resultaten hiervan verdienen, naast die van de overige onderzoeksvragen, zoals op het punt van commitment van Brabantse podiumkunst instellingen, om uitdrukkelijke aandacht in de eindrapportage van dit ontwikkelproject.

Voor Brabant C is dit project een mooie toevoeging aan de projectenportefeuille, waar zowel opera als Event Cinema nog geen deel van uitmaakte.

4. SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE

4.1 Samenstelling Adviescommissie

Jorn Konijn
Dorien van de Pas
Remco van Soest
Marc Versteeg

Disclaimer: bovenstaand advies is opgesteld ten behoeve van besluitvorming door het bestuur van Stichting Brabant C Fonds. Het advies op zichzelf is geen besluit tot verlening, noch geeft het aanspraak op een besluit tot verlening. Het besluit van het bestuur van Stichting Brabant C Fonds kan afwijken van het advies. Art. 8.3 van de statuten van de stichting bepaalt dat het bestuur een voornemen om met het besluit af te wijken van het advies, ter advisering dient voor te leggen aan de Raad van Toezicht van de stichting

commissievoorzitter:

Jorn Konijn

vastgesteld d.d.:

24 februari 2022

fondskoördinator:

Geert Lenders

